

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The Curriculum Evaluation on Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University

สำเริง อ่อนสัมพันธุ์*

Samrerng Onsarpant

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม กลุ่มแรกเก็บข้อมูลจากประชากรโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและกรรมการประจำหลักสูตร 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 12 คน กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นมหาบัณฑิตและนักศึกษา 142 คน ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตและนักศึกษา 32 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. อาจารย์และกรรมการประจำหลักสูตรมีความคิดเห็นต่อการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ด้านบริบทและปัจจัยนำเข้ามีความสอดคล้องเหมาะสม
2. นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความเห็นต่อการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตผลกระทบ และมีความพึงพอใจในหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาด้านผลผลิต ผลกระทบ และมีความความพึงพอใจในคุณภาพบัณฑิตของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก
4. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร 1) พัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลโดยใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน 2) แลกเปลี่ยนนักศึกษากับต่างประเทศ หรือทำ MOU กับบางประเทศที่จัดการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา 3) สร้างมาตรฐานหลักสูตรการบริหารการศึกษาของ ASEAN ร่วมกัน 4) มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรกำหนดมาตรฐานหลักสูตรของตนเองอย่างอิสระ 5) กำหนดให้มีรายวิชาที่ทันสมัย 6) จัดกิจกรรมสัมมนาจากการศึกษาดูงานในสถานศึกษาหรือผู้ที่ประสบผลสำเร็จ 7) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร 8) ลงทะเบียนการทำวิทยานิพนธ์เป็น 2 ครั้ง หรือ 2 รายวิชาต่อเนื่อง เพื่อสะดวกในการติดตามงาน และนักศึกษาจบตามกำหนดเวลา

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร /หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

*อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the curriculum on Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University. The samples were 5 instructors, 12 experts, 142 students and graduates and 32 graduate's superiors. The instruments were the questionnaire and the in-depth interview. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research study revealed that:

1. The instructors and boards' comments for the curriculum evaluation: context and input were consistent and appropriate.
2. The opinion of students and graduates on the curriculum evaluation: context, input, process, product, impact and complacency were at the highest level.
3. The graduate's superior's opinion on the curriculum evaluation: product, impact and complacency with quality of graduate were at the high level.
4. Guidelines for curriculum development: 1) using English in class, 2) exchanging Students or signing MOU with other countries, 3) setting benchmark and standard in educational administration curriculum with ASEAN community, 4) universities set standard of curriculum independently, 5) offer more updated courses, 6) offer seminar courses/study visit/field trip, 7) offer morale-boosting activities for school administrators, 8) thesis enrollment should be divided into 2 semesters for easy follow-up.

Keywords : Curriculum Evaluation/ Master of Education Program in Educational Administration

บทนำ

การศึกษาได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญหรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก กระบวนการถ่ายทอดความรู้ เจตคติ ค่านิยมตลอดจนวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งเกิดจากกระบวนการบริหารการศึกษา (Educational Administration) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดผลผลิต คือ นักเรียนนักศึกษาที่มีคุณภาพการดำเนินการดังกล่าวจะสำเร็จได้ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหารและผู้ร่วมงานที่มี

ความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีความเป็นผู้นำ (Leadership) มีประสิทธิภาพในการทำงานและมีธรรมาภิบาล (เกษม วัฒนชัย, 2546: 2)

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การผลิตบัณฑิต มีสถาบันหลายแห่งที่มีหลักสูตรผลิตผู้บริหารการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก รวมทั้งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่เล็งเห็นความจำเป็นในการเพิ่มโอกาสให้กับนักการศึกษา ครู อาจารย์ผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่มีความประสงค์จะพัฒนาตนเองเพิ่มพูนความรู้ในด้านการบริหารการศึกษา จึงได้เปิดหลักสูตรศึกษา

ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ขึ้นในปี พ.ศ.2523 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์และคุณธรรมเป็นผู้นำทางการศึกษาที่ดีโดยให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรรักษามาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษารับรองวิทยฐานะและการบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพกำหนดตัวบ่งชี้ด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงต้องพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะๆและมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี กระทรวงศึกษาธิการ, 2548: 21-23) การประเมินนี้เป็นการวัดความกระตือรือร้นความเข้าใจความจำเป็นการวางแผนหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร (Madaus and Stufflebeam, 1988: 3) ซึ่งมีความสำคัญมากเพราะเป็นกระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจเลือกที่ดีกว่าเดิม (Shinkfield and Stufflebeam, 1995: 30-31) หรือเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของหลักสูตร รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น (สุเทพ อ่วมเจริญ, 2555: 174) อีกทั้งยังเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติและคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้นหรือไม่ (กาญจนา คุณารักษ์, 2549: 21) ขณะที่มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้ผลิตบัณฑิตจะต้องมีการควบคุมคุณภาพการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการควบคุมคุณภาพของหลักสูตรเมื่อใช้หลักสูตรไปช่วงระยะเวลาหนึ่งจะต้องมีการประเมินหลักสูตร

เพื่อพิจารณาทบทวนคุณภาพของหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2527: 217) ซึ่งในการประเมินหลักสูตรนั้นจะมีแนวคิดและวิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น วิธีการประเมินตามวัตถุประสงค์ของไทเลอร์ (Tyler) วิธีการประเมินของโพรวัส (Provus) (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2553: 110) วิธีการประเมินเพื่อการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2000: 283) ที่กล่าวว่าวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการประเมินไม่ใช่เพื่อการพิสูจน์แต่เพื่อการปรับปรุง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทำการเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 อยู่ในความรับผิดชอบของภาควิชาการบริหารการศึกษาแต่ยังไม่มีการประเมินหลักสูตรตามหลักวิชาการเพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามีคุณภาพ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จึงต้องดำเนินการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งหาคำตอบว่าหลักสูตรดำเนินไปตามนโยบายบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้ประเมินในฐานะเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรและเป็นผู้สอน จึงต้องดำเนินการประเมินหลักสูตรทั้งระบบตามหลักวิชาการ ตั้งแต่เริ่มใช้หลักสูตรการดำเนินการตามหลักสูตรและผลลัพธ์ที่ได้จากหลักสูตรคือการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สำหรับการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ผู้ประเมินใช้รูปแบบการประเมินซีปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมครอบคลุมทุกขั้นตอนการดำเนินการตามหลักสูตรโดยมุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท (Context) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผล

ผลิต (Product) ซึ่งการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของไทยส่วนใหญ่จะนำมาใช้ประเมินในลักษณะที่โครงการแผนงานนั้นๆ สิ้นสุดลงแล้วเรียกว่าประเมินสรุปรวม (Summative Evaluation) ต่อมาในปี ค.ศ. 2007 สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้ปรับขยายรูปแบบ การประเมิน CIPP เป็น CIPPIEST ซึ่งเป็นการปรับขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ส่วนขยายที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตและการประเมินผลลัพธ์เดิม ตอบสนองตามความต้องการจำเป็นไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบล้วนแต่เป็นผลกระทบทั้งสิ้น (รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 7-24)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจที่จะประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPP และขยายการประเมินผลกระทบของหลักสูตรเพิ่มเติม โดยดำเนินการประเมิน 5 ด้านคือ การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) ของหลักสูตรเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรในครั้งนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินไว้ดังนี้

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านบริบท
2. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านปัจจัยนำเข้า
3. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านกระบวนการ
4. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านผลผลิต
5. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านผลกระทบ
6. เพื่อการประเมินความพึงพอใจในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีการประเมิน

ขอบเขตการประเมิน

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในครั้งนี้ นำรูปแบบการประเมินซีปปี้ (CIPP Model) ของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่ดำเนินการประเมินเป็น 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มาเป็นหลักในการประเมิน และเพิ่มการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

ประชากรสำหรับการประเมินครั้งนี้จัดเป็น 2 กลุ่มกลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) อาจารย์ผู้สอนและกรรมการประจำหลักสูตร 5 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ 14 คนกลุ่มที่ 2 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 1) มหาบัณฑิต และนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปีการศึกษา 2551-2555) 283 คน 2) ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต และนักศึกษา 81 คน เก็บข้อมูลกลุ่มที่ 1 ด้วยการสัมภาษณ์ประชากร

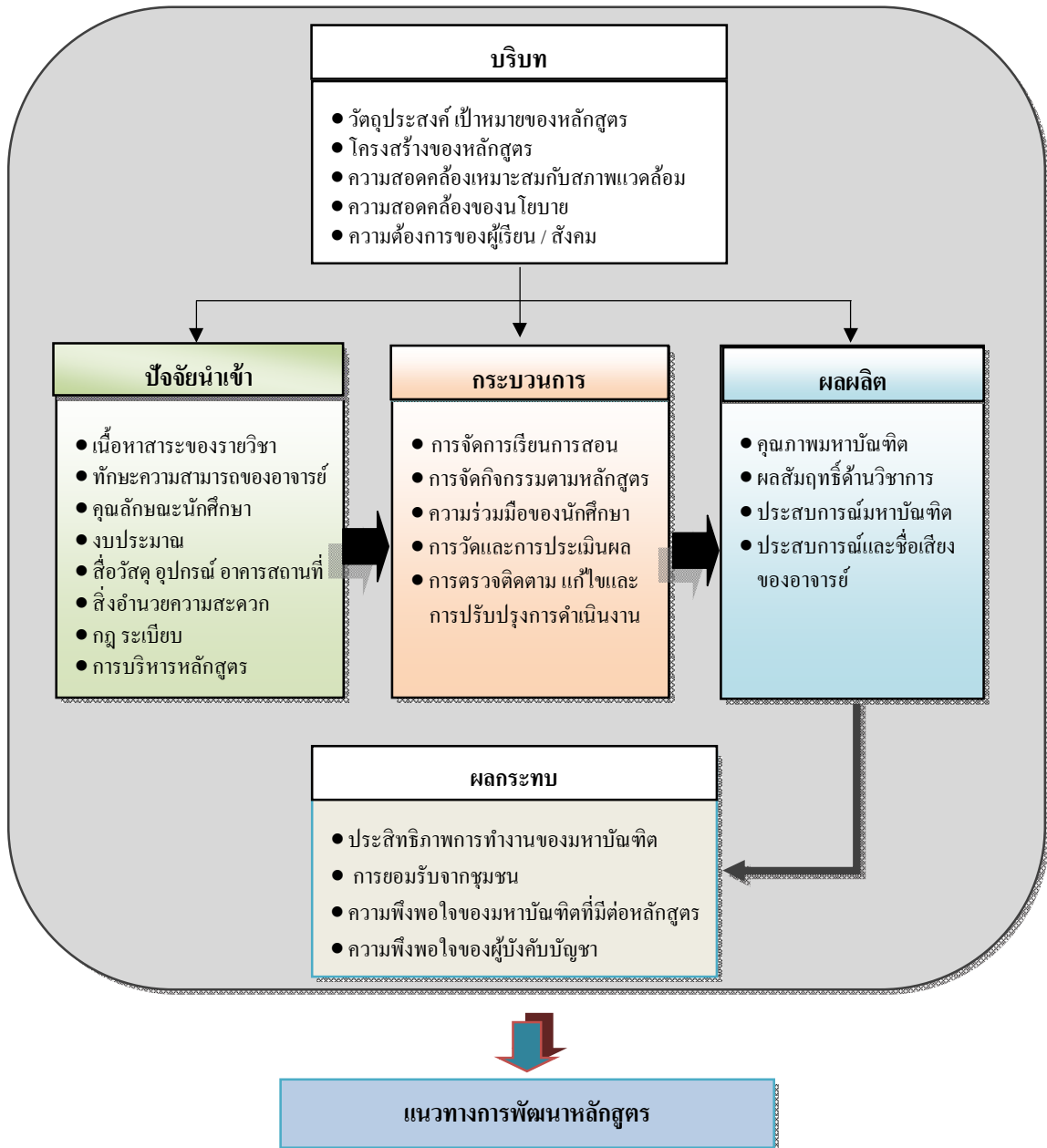
กลุ่มตัวอย่างได้จากการใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรย์ซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) ตามคุณลักษณะประชากร ผู้ประเมินเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ประชากร ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอนและกรรมการประจำหลักสูตร 5 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ 12 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 3) นักศึกษาและมหาบัณฑิต 142 คน 4) ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตและนักศึกษา 32 คน ดำเนินการ

ประเมินหลักสูตรตามรูปแบบซีปปี้ (CIPP) และขยายขอบเขตการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) ดังนั้นจึงทำการประเมิน 5 ด้าน คือ 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อทราบความเหมาะสม สอดคล้องของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ นโยบายของมหาวิทยาลัยนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ โครงสร้างของหลักสูตร ความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและสังคม 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินความเพียงพอเหมาะสมของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ทักษะความสามารถของอาจารย์ผู้สอน คุณลักษณะนักศึกษางบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก กฎระเบียบและการบริหารจัดการหลักสูตร 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการจัดการเรียนการสอนวิธีการสอน การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ความร่วมมือของนักศึกษาการประเมินหลักสูตรการตรวจติดตามแก้ไข การปรับปรุงการดำเนินงาน 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินการเปลี่ยนแปลงที่ตัวนักศึกษาให้เกิดคุณภาพคือคุณภาพมหาบัณฑิต ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะและประสบการณ์และการประเมินค่าผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ 5) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลผลิตของหลักสูตรการนำหลักสูตรไปช่วยแก้ปัญหาสังคม โดยประเมินประสิทธิภาพการทำงานของมหาบัณฑิตความพึงพอใจของมหาบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตร ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผลผลิตของหลักสูตร การได้รับการยอมรับจาก

ชุมชน สังคม การมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมของ
มหาบัณฑิต การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและ
ภายนอก การสร้างชื่อเสียงความนิยมต่อสถาบันที่
ผลิตมหาบัณฑิตและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง
หลักสูตรให้เหมาะสม

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นำเสนอ
ตามแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามรูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPPI Model)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในครั้งนี้ผู้ประเมินใช้เครื่องมือการประเมินเป็น 4 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ 2 ฉบับ และแบบสอบถาม 2 ฉบับ สำหรับแบบสอบถามผ่านกระบวนการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ได้แก่

1. ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นอาจารย์ของภาควิชาการบริหารการศึกษาและเป็นกรรมการหลักสูตร จำนวน 5 คน (ไม่นับผู้วิจัย) สัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบท ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร โดยเริ่มการสัมภาษณ์ในช่วงเวลาก่อนการประเมินด้านอื่นและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอดีตอาจารย์เพิ่มเติม

2. ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นแบบสอบถามสำหรับมหาบัณฑิตและนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่กำลังศึกษา ในช่วงปีการศึกษา 2551-2555 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร นำไปหาค่าความเชื่อมั่นจากนักศึกษาที่เรียนรายวิชาจบแล้วและมหาบัณฑิตที่ไม่ได้เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.984

3. ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตและผลกระทบของหลักสูตร และความพึงพอใจที่มีต่อผลผลิตของหลักสูตร นำไปหาค่าความเชื่อมั่นจาก

ผู้บริหารโรงเรียน นักศึกษาที่เป็นผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย และมีนักศึกษา/มหาบัณฑิตปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น และไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.989

4. ฉบับที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์อดีตอาจารย์ผู้สอนของภาควิชา และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาโดยผู้ประเมินเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยเรียนหลักสูตรนี้มาก่อน เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรในภาพรวม จุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตร และแนวทางการพัฒนาหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือฉบับที่ 1 และ 4 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการนัดวัน เวลาและสถานที่ เป็นการล่วงหน้าแล้วดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองฉบับที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยสำรวจข้อมูลจากทำเนียบนักศึกษาแล้วส่งคืนแบบประเมินทางไปรษณีย์ ในกรณีสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ หรือในจังหวัดนครปฐมจะส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติการแจกแจงความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ และข้อคำถามแบบปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สามารถสรุปผลการประเมินได้ ดังนี้

1. ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ความเห็นว่า การดำเนินการหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศและของมหาวิทยาลัย มหาบัณฑิตและนักศึกษามีความเห็นว่า การประเมินหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ความเห็นว่า ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตรมีความเพียงพอ เหมาะสม มีความพร้อมสูง นักศึกษาและมหาบัณฑิต มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ มหาบัณฑิตและนักศึกษามีความเห็นว่า การประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต มหาบัณฑิตและนักศึกษาให้ความเห็นว่า การประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตและนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลกระทบ มหาบัณฑิตและนักศึกษา ให้ความเห็นว่า การประเมินหลักสูตรด้านผลกระทบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตและนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการประเมินหลักสูตรด้านผลกระทบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. ผลการประเมินความพึงพอใจในหลักสูตร มหาบัณฑิตและนักศึกษามีความพึงพอใจในหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตและนักศึกษามีความพึงพอใจในหลักสูตรในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

7. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร 1) พัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลโดยการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน 2) แลกเปลี่ยนนักศึกษากับต่างประเทศหรือทำ MOU กับประเทศที่จัดการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา 3) สร้างมาตรฐานหลักสูตรการบริหารการศึกษาของ ASEAN ร่วมกัน 4) มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรกำหนดมาตรฐานหลักสูตรของตนเองอย่างอิสระ 5) กำหนดรายวิชาให้ทันสมัย 6) จัดสัมมนาจากการศึกษาดูงานในสถานศึกษาหรือผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จ 7) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร 8) ลงทะเบียนการทำวิทยานิพนธ์เป็น 2 ครั้ง หรือ 2 รายวิชาต่อเนื่องเพื่อสะดวกในการติดตามงาน และนักศึกษาจบตามกำหนดเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรด้านบริบท อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำหลักสูตรมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความสอดคล้องเหมาะสมกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศและของมหาวิทยาลัย โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและสังคม นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความเห็นต่อหลักสูตรด้านบริบทโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาและข้อกำหนดของคุรุสภาที่กำหนด

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ต้องมีคุณวุฒิจบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการบริหารการศึกษา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) หรือปริญญาโทด้านการบริหารการศึกษาถือว่ามีความรู้ด้านการบริหารการศึกษาโดยตรง ดังนั้น ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนสายงานจากครูไปเป็นผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติ ก็คือต้องจบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้มีความต้องการเข้ารับการศึกษาในระดับปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษาเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญคือหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่ผลิตมหาบัณฑิตมีคุณภาพ วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ และสอดคล้องกับมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับปรัชญาของภาควิชาการบริหารการศึกษาที่ว่า “คุณภาพวิชาการ เชี่ยวชาญกิจกรรม ผู้นำที่สามารถ” โครงสร้างของหลักสูตรมีความชัดเจน นำไปใช้ในการพัฒนางานได้เป็นอย่างดี มหาบัณฑิตและนักศึกษาส่วนใหญ่ที่เป็นข้าราชการครู ครู หรือเป็นผู้บริหารอยู่แล้วสามารถนำความรู้จากการศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหารการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางการศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ สร้างความก้าวหน้าในอาชีพและหรือเปลี่ยนสายงานเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาได้ หลักสูตรนี้จึงสนองตอบต่อความต้องการของภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับ มัทนา วัฒนอมศักดิ์ (2554: 38-49) ที่ประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านบริบท พบว่า มีความ

เหมาะสมในระดับมากทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุประสงค์โครงสร้างหลักสูตร ด้านความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม นโยบายของมหาวิทยาลัย ปรัชญาของภาควิชาการบริหารการศึกษา และการตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม ในเรื่องนี้ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่หนึ่ง (2557: สัมภาษณ์) ให้ความเห็นว่าหลักสูตรสนองตอบต่อความต้องการกำลังคนด้านการศึกษาโดยผลิตผู้บริหารที่มีความรู้ด้านการบริหารโดยตรงที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่สอง (2557: สัมภาษณ์) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนการจัดโครงสร้างรายวิชาต่างๆ มีความครอบคลุม สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ทำให้มหาบัณฑิตนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์ไปพัฒนางานได้เป็นอย่างดี และเมื่อเรียนจบแล้วสามารถนำไปขอใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเปลี่ยนเส้นทางการทำงานสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับชีวิตที่ อุ่นอารมย์เลิศและคณะ (2552: 22-33) ที่ประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีผลการประเมินบริบทของหลักสูตร พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่างๆ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2. การประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ความเห็นว่าเนื้อหาสาระรายวิชาของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ อาจารย์ผู้สอนมีคุณสมบัติครบถ้วน มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา และมีจำนวนเพียงพอ

มีทรัพยากร และงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ เหมาะสม กฎ ระเบียบมีความชัดเจน การบริหาร หลักสูตรดำเนินไปอย่างเป็นระบบ นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านทักษะความสามารถของอาจารย์ผู้สอน เนื้อหาวิชา การบริหารหลักสูตร กฎ ระเบียบ คุณลักษณะนักศึกษา งบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชานี้มีความสำคัญมาก เป็นการสร้างผู้นำทางการศึกษาที่มีคุณภาพทำให้เกิดการพัฒนานักเรียน ครู และโรงเรียน ส่งผลถึงการยกระดับการศึกษาของประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการสนับสนุนการจัดการศึกษาเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกนักศึกษาที่เหมาะสม มาเข้าเรียนมีการทดสอบภาษาอังกฤษสอบความรู้พื้นฐานทางการบริหารและสอบสัมภาษณ์นักศึกษาเป็นรายบุคคลในด้านอาจารย์ผู้สอนก็นับว่าสำคัญอย่างยิ่ง ทุกคนมีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษามีทักษะ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการสอน และการบริหารมาก่อน สำหรับด้านการจัดเนื้อหาวิชาจะเป็นลักษณะ Functional Curriculum คือ จัดรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระตรงตามหน้าที่และภารกิจของสถานศึกษา สามารถนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาของตนได้ และยังมีทรัพยากรอื่นๆ เช่น Textbook หนังสือ ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีหลักการบริหาร และมีวิทยานิพนธ์ให้นักศึกษายืมไปศึกษาค้นคว้า มีสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนอย่างเพียงพอซึ่งตรงกับหลักของการประเมินปัจจัยนำเข้าของสตฟเฟิลบีมและโคริน (Stufflebeam and Coryn, 2014: 312-313) ที่กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้า

เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจด้านโครงสร้าง หรือการวางรูปแบบในการดำเนินงานเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินการ แสวงหาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มี งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา เทคโนโลยีรวมทั้งการเตรียมจัดหาทรัพยากรเพื่อบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับมาเรียม นิลพันธุ์ (2555: 25-40) ที่ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากมีทรัพยากรการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมีความสะดวกในการเลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อนำมาประกอบการเรียนรู้ในห้องเรียน สภาพห้องเรียนมีสื่อวัสดุที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลายในขณะที่วัชร จันทราช (2554: 64-78) ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าด้านปัจจัยนำเข้าองค์ประกอบย่อยได้รับคะแนนการประเมินระดับมากแต่มีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มการเชื่อมโยงกับชุมชนในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรยกเลิกหรือปรับปรุงบางรายวิชาและเพิ่มวัสดุอุปกรณ์สำหรับการค้นคว้า

3. ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการพบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการตรวจติดตามแก้ไขและการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรด้านความร่วมมือของนักศึกษาอยู่ใน

ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการเรียนการสอน จะจัดอาจารย์รับผิดชอบการสอนรายวิชาละสองคน อาจารย์แต่ละคนจะให้ความสำคัญกับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนในมุมมองที่แตกต่างกัน ไป อาจารย์จะใช้วิธีการกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วน ร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิพากษ์ มีการนำ องค์ความรู้ใหม่ ความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มา เสริมความรู้และวิเคราะห์ร่วมกับนักศึกษา สำหรับ กิจกรรมภาคสนาม การฝึกปฏิบัติการบริหารใน หน่วยงานทางการศึกษา การจัดทำโครงการด้าน การศึกษาในสถานศึกษาของตน การให้นักศึกษา ร่วมกันจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาด้านการบริหาร การศึกษา โดยการเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงมา บรรยายถือเป็นการฝึกประสบการณ์ตรงในการ ให้บริการทางวิชาการที่ทำให้นักศึกษาสามารถ เชื่อมโยงความรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างเหมาะสม สำหรับการจัดกิจกรรมพานักศึกษาไปศึกษาดูงาน การศึกษาในต่างประเทศ นับเป็นการสร้าง ประสบการณ์ที่ดี แต่นักศึกษาต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ซึ่งนักศึกษาหลายคนเป็นครอบครัวใหม่ขาดความ พร้อมด้านการเงิน ต้องใช้วิธีการยืมเงินจากแหล่งทุน หรือต้องกู้เงินมาเป็นค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับงานวิจัย ของมัทนา วัฒนอมสัคดี (2554: 38-49) ทำการ ประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการ บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร พบว่า การพานักศึกษาไปดูงานหา ประสบการณ์ในต่างประเทศยังไม่มีประโยชน์ เท่าที่ควร เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูงนักศึกษขาดความ เข้าใจในเรื่องของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ โครงการ ซึ่งก่อนหน้านี้ นวลวิ ประเสริฐสุขและ คณะ (2551: ข-ง) ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัย ศิลปากร ด้านกระบวนการ พบว่า พฤติกรรม

การสอนของอาจารย์และพฤติกรรมของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากมหาวิทยาลัยมีโอกาสเรียนรู้ การรู้จักตนเอง/ผู้อื่นเป็นอันดับแรกนักศึกษามี โอกาสร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ เพื่อนร่วมชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติงานในชุมชนและ นิเทศการฝึกงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. การประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต นักศึกษาและมหาวิทยาลัยมีความเห็นต่อหลักสูตร ด้านผลผลิตโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการผลิตนักศึกษาที่มี คุณภาพถือเป็นสิ่งสำคัญของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน จึงพยายามถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะในการบริหารให้คำแนะนำ แนวทางการบริหารและพัฒนาโรงเรียนสู่ ความสำเร็จนำนวัตกรรมทางการบริหาร องค์ความรู้ ใหม่มาแลกเปลี่ยน วิเคราะห์ วิพากษ์ในห้องเรียนอยู่ เสมอทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ประสบการณ์ไป ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานส่วนผู้บริหารมักจะมี มุมมองที่ความสามารถในการสร้างผลงานที่ รับผิดชอบสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ ทำงานเป็นทีมพัฒนาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็น งานด้านวิชาการ แผนงาน งบประมาณ การ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไปอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณที่เป็นแบบอย่าง แก่ผู้อื่นมีทั้งจิตสาธารณะและจิตอาสาที่ทำงาน เพื่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างทุ่มเท สามารถ นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองพัฒนางาน เตรียมรับการประเมินในรูปแบบต่างๆ มีผลการ ปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับทั้งในโรงเรียนและเขตพื้นที่ การศึกษาสอดคล้องกับมาเรียม นิลพันธุ์ (2555: 25-40) ที่ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ด้านผลผลิตโดย

ภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุดคือมีความรู้ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการนิเทศ มีความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นศึกษานิเทศก์ฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาผู้สอนมีคุณธรรมในวิชาชีพมีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านการศึกษา หลักสูตรและการนิเทศสามารถนำเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับวชิระ จันทราช (2554: 64-78) ที่ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านผลผลิตพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบัณฑิตและของหลักสูตรได้รับการยอมรับจากประชาคมเป็นอย่างดี

5. การประเมินหลักสูตรด้านผลกระทบ นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อผลกระทบของหลักสูตรในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บังคับบัญชาของนักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อผลกระทบของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มหาบัณฑิตหรือนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน และเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพในทางที่ดีขึ้น สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะคุณลักษณะอย่างต่อเนื่อง นำความรู้ ความสามารถศักยภาพของตนไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนนำวิธีการทำงานใหม่ๆ มาพัฒนาการทำงานสร้างสรรค์ผลงาน สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนและสังคม ทำให้ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงาน สร้างผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ ทำงานได้เกินกว่าที่เป้าหมายหรือความคาดหวังของหน่วยงาน เมื่อมหาบัณฑิตและนักศึกษามีและใช้ศักยภาพในการทำงานสูงเป็นผู้นำหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน สร้างชื่อเสียง

และเกียรติภูมิให้กับโรงเรียน ผู้บังคับบัญชาจะมีความพึงพอใจและให้การยอมรับในประสิทธิภาพการทำงานของมหาบัณฑิต อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาอุปสรรคบางประการที่เป็นผลกระทบของการบริหารหลักสูตรเช่น หลักสูตรภาคพิเศษเรียนเสาร์อาทิตย์นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรไม่เต็มที่ สพฐ.เขตพื้นที่ฯ มีนโยบายให้ครูปฏิบัติภารกิจในวันเสาร์ อาทิตย์หรือเมื่อมีกิจกรรมในวันราชการต้องลาหรือขออนุญาตจากผู้บังคับบัญชา ทำให้เกิดผลกระทบด้านการปฏิบัติงานสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์คนที่สอง (2557: สัมภาษณ์) ที่ให้ความเห็นว่าการสอนภาคพิเศษทำให้เกิดข้อจำกัดด้านเวลา มาเรียนได้เฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์ การฝึกงาน การศึกษาดูงานและอุปสรรค ปัญหาจากโครงสร้างหลักสูตรที่ขาดรายวิชาการฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้บริหารขาดรายวิชาเกี่ยวกับการประเมินโครงการที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการบริหารสถานศึกษาได้

6. การประเมินด้านความพึงพอใจในหลักสูตร นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความพึงพอใจในหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บังคับบัญชาของนักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความพึงพอใจในคุณภาพบัณฑิตของหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา วิชาเรียนมีความน่าสนใจ รวมทั้งความมีชื่อเสียงของคณะศึกษาศาสตร์ชื่อเสียงของศิษย์เก่า และความรู้ความสามารถของอาจารย์ที่สำคัญคือ ตรงความต้องการของนักศึกษา สังคม และชุมชน มีการสร้างประสบการณ์จริงโดยการให้นักศึกษาจัดกิจกรรมทั้งทางวิชาการ กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการฝึกประสบการณ์การบริหาร โดยการฝึกปฏิบัติ

จริงในหน่วยงานทางการ ศึกษาตามมาตรฐานของ
ครูสภาที่ให้การรับรองเมื่อจบหลักสูตรแล้วสามารถ
นำไปขอรับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารจากครูสภา
ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์คนที่หนึ่ง (2557: สัมภาษณ์)
ให้ความเห็นว่า อาจารย์จะคุมสมรรถนะของนักศึกษา
แต่ละคน คำนึงถึงสิ่งที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติการเรียนรู้
Theory, Leadership การเรียนรู้ปัญหาการบริหารจาก
Case Study มานำเสนอแลกเปลี่ยนกันในห้องแล้ว
นำสู่การแก้ปัญหาด้วยทฤษฎีต่าง ๆ อาจารย์จะเป็นผู้
เสริมและเติมเต็มวิธีการสอนแบบนี้ นักศึกษาสนใจ
มาก ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์คนที่สาม และผู้ให้สัมภาษณ์
คนที่สี่ (2557: สัมภาษณ์) ให้ความเห็นตรงกันว่า
การเรียนการสอนเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหาร สามารถ
เชื่อมโยงวิชาต่างๆและผสานสถานการณ์ทางการ
ศึกษาเข้ากับทฤษฎีทางการบริหาร กระตุ้นให้
นักศึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน
การเชื่อมโยงในการทำวิทยานิพนธ์ที่มีการเชื่อมโยง
ความรู้ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีมาใช้ในการทำวิจัย
ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเป็นอย่าง
ยิ่งในเรื่องนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่สอง (2557: สัมภาษณ์)
ให้ความเห็นว่าอาจารย์สามารถใช้ประสบการณ์ใน
การสอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเชื่อมโยงทำให้นัก
ศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำ
วิทยานิพนธ์ โดยอาจารย์จะดูแล ควบคุมให้นักศึกษา
ทำวิจัยด้วยการค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีการบริหารจาก
Text Book ค้นฉบับทำให้งานวิจัยของนักศึกษามี
คุณภาพสำหรับผู้บังคับบัญชาจะมีความความ
พึงพอใจ และให้ความสำคัญกับบุคลากรที่ทำงานดีมี
ประสิทธิภาพ และทำงานประสบผลสำเร็จ
ซึ่งมหาวิทยาลัยจากหลักสูตรจะมีความรู้
ความสามารถเป็นครูรุ่นใหม่ที่มีความคิดทันสมัย
ทำงานดี มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน
มีทักษะด้านการใช้ ICT มีความสามารถด้านการ

วิเคราะห์ทางสถิติซึ่งมีความจำเป็นมีทักษะการ
สื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการ
ประสานงานที่ดี ทำให้ผู้บริหารพึงพอใจ สอดคล้อง
กับ มัทนา วังถนอมศักดิ์ (2554: 38-49) ที่ประเมิน
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร
การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร
พบว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
แต่ควรพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น
ซึ่งเรื่องนี้ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ห้า (2557: สัมภาษณ์)
ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า มหาวิทยาลัยมีความรู้
ความสามารถและมีสมรรถนะในการบริหารงาน
เป็นผู้นำ ประสานสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานได้ดี ICT
เก่ง แต่ต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
เนื่องจากมีความจำเป็นสำหรับการสื่อสารในปัจจุบัน
สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์คนที่หก (2557: สัมภาษณ์)
ที่ให้ความเห็นอย่างน่าสนใจว่ามหาวิทยาลัยเป็น
ผลผลิตที่ดีของหลักสูตร แต่โลกไร้พรหมแดนกำลัง
เข้าสู่สากลมีความเป็น ASEAN +3 หรือ +6 ดังนั้น
คุณลักษณะสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีคือความสามารถ
ด้านภาษาสากลหรือภาษาอังกฤษ มีความเป็น
Educator and Searcher เพราะต้องใช้ติดต่อ
ประสานงานกับต่างประเทศผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ห้า
(2557: สัมภาษณ์) ให้แนวคิด ว่า นักศึกษาและ
มหาวิทยาลัยทำงานเก่ง แต่ควรส่งเสริมให้มีคุณธรรม
จริยธรรมทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และควร
ส่งเสริมความสามารถด้านภาษาต่างประเทศเพื่อการ
สื่อสารให้เข้าใจตรงกัน ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์คน
ที่เจ็ด (2557: สัมภาษณ์) ให้ความเห็นว่านักศึกษา
และมหาวิทยาลัยมีความรู้ความสามารถในการทำงาน
ทำได้ดีทุกเรื่องตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้บังคับบัญชา
พึงพอใจ แต่เมื่อเป็นครูต้องมีคุณลักษณะพิเศษอีก
ประการหนึ่ง คือ ต้องเป็นผู้ประสานงานที่เก่ง
สร้างสรรค์งานได้ดี ทำงานเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ

7. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร จากผลการประเมินหลักสูตร มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) ควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลโดยการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน 2) มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับต่างประเทศหรือทำ MOU กับประเทศที่จัดการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา 3) มีการเทียบเคียง Benchmark กับต่างประเทศ และสร้างมาตรฐานหลักสูตรการบริหารการศึกษา ASEAN ร่วมกันนักศึกษาสามารถลงทะเบียนข้ามมหาวิทยาลัยได้ 4) มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรร่วมมือกันกำหนดมาตรฐานหลักสูตรของตนเองอย่างอิสระ เพื่อให้องค์กรวิชาชีพรับรอง 5) กำหนดให้มีรายวิชาที่ทันสมัย เช่น การบริหารข้ามวัฒนธรรม นวัตกรรม การบริหาร หรือการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาไทยในอนาคต 6) ควรมีรายวิชาที่จัดกิจกรรมแบบสัมมนาหลังจากการศึกษาดูงานในสถานศึกษา หรือผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จและมีกิจกรรมการศึกษาภาคสนามมากขึ้น 7) ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร หรือ Ethics 8) การทำวิทยานิพนธ์ควรแบ่งการลงทะเบียนเป็น 2 ครั้ง หรือ 2 รายวิชาต่อเนื่อง เพื่อสะดวกในการติดตามงาน และนักศึกษาจบตามกำหนดเวลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย การประเมินหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในปัจจุบันทุกข้อมีความชัดเจนเหมาะสมกับ

สภาพการณ์ในปัจจุบัน แต่เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ASEAN ต้องมีการทบทวนและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตด้านการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพและมีความพร้อมเพื่อการเข้าสู่สากลและประชาคมอาเซียน

2. จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ที่พบว่ามีความเพียงพอและเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงระเบียบการรับนักศึกษาให้ชัดเจน มีแนวปฏิบัติในการรับนักศึกษาจากต่างประเทศเข้าเรียน และเพิ่มรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ควรทำ MOU กับต่างประเทศ เพื่อการจัดการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาร่วมกัน มีการเทียบเคียง Benchmark กับต่างประเทศ และร่วมกันสร้างมาตรฐานหลักสูตรการบริหารการศึกษาของ ASEAN

3. จากผลการประเมินด้านกระบวนการ ควรพัฒนารูปแบบการสอนโดยจัดกิจกรรมแบบสัมมนาจากการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ และมีรายวิชาที่กิจกรรมด้านการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหาร และควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร

4. จากการประเมินผลผลิตและผลกระทบของหลักสูตร ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

5. ควรขยายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานอื่นของภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนานุเคราะห์ทั้งด้านการบริหาร การวิจัย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาเรียนรู้การจัดการผลงาน เพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตรตามกำหนดเวลาโดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบอื่น เช่น การศึกษาเชิงคุณภาพหรือศึกษาด้วยแนวคิดอื่น

2. ควรมีการวิจัยติดตามประสิทธิผลการปฏิบัติงานและคุณภาพของมหาบัณฑิต ทั้งที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ครูผู้สอน หรืออื่น ๆ

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษาที่เป็นหลักสูตรร่วมระหว่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากรกับมหาวิทยาลัยอื่น ทั้งในประเทศและหรือต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา คุณารักษ์. (2549). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548**. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 39 ง วันที่ 25 พฤษภาคม.

เกษม วัฒนชัย. (2546). **การบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรีจำกัด.

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2556). **การประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ และคณะ. (2552). “การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.” **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 1(1) ฉบับปฐมฤกษ์ กรกฎาคม – ธันวาคม: 22-23.

นวลฉวี ประเสริฐสุข และคณะ. (2551). **รายงานการวิจัยประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร**. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2556.

จาก <http://www.educ.su.ac.th/2013/images/stories/งานวิจัยชุมชน.pdf>.

มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2554). “การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.” **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 3(1,2) กรกฎาคม – ธันวาคม: 38-49.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.” **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 4(2) กรกฎาคม – ธันวาคม: 25-40.

รัตนะ บัวสนธ์. (2556). “รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้.” **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 5(2) กรกฎาคม- ธันวาคม: 7-24.

วชิระ จันทราช. (2554). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.” **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 3(1,2) กรกฎาคม – ธันวาคม: 64-78.

วิจัย วงษ์ใหญ่. (2527). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). **วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเทพ อ่วมเจริญ. (2555). **การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Madaus, George F. and Daniel L. Stufflebeam. (1988). **Educational Evaluation : Classic Works of Ralph W. Tyler**. London: Kluwer Academic Publishers.

Shinkfield, Anthony J. and Danial L. Stufflebeam. (1995). **Teacher Evaluation : Guide to effective practice**. Massachusetts: Kluwer Academic Publishers.

Stufflebeam, Danial L. (2000). "THE CIPP MODEL FOR EVALUATION." in **Evaluation Models Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation**. 2nd ed. Boston: Kluwer Academic Publishers.

Stufflebeam, Danial L. and Chris L.S.Coryn. (2014). **Evaluation Theory, Models, & Application**. San Francisco: Jossey-Bass.